

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Vonzáskörzetek, központok, övezetek

2007/08. tanév, 2. félév
Település- és területfejlesztés I.

Páthy Ádám

Települési funkciók

Alapfunkciók

- Önkormányzat
- Jegyző
- Házi orvos
- Általános iskola
- Élelmiszerbolt
- Posta

Központi funkciók

- Kórház
- Középiskola
- Munkaügyi központ
- Okmányiroda
- Földhivatal
- Gyámhatóság
- Bíróság

A helyi önkormányzatok önként vállalható feladatai

1. településfejlesztés, településrendezés
2. épített és természeti környezet védelme
3. lakásgazdálkodás
4. vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés és a csatornázás
5. köztemető fenntartása
6. helyi közutak és közterületek fenntartása
7. helyi tömegközlekedés szervezése és fenntartása
8. köztisztaság és településtisztaság biztosítása
9. gondoskodás a helyi tűzvédelemről
10. közbiztonság helyi feladatai,
11. közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban,
12. közreműködés a foglalkoztatás megoldásában,
13. az óvoda, az alapfokú nevelés és oktatás biztosítása,
14. az egészségügyi, a szociális ellátásról való gondoskodás
15. a közösségi tér biztosítása,
16. közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása,
17. a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása

A helyi önkormányzatok kötelező feladatai

1. köteles gondoskodni az egészséges ivóvízellátásról,
2. az óvodai nevelésről,
3. az általános iskolai nevelésről és oktatásról,
4. az egészségügyi és szociális alapellátásról,
5. a közvilágításról,
6. a helyi közutak fenntartásáról,
7. a köztemető fenntartásáról,
8. köteles biztosítani a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesülését

A megyei önkormányzatok feladatai

1. középiskolai, szakiskolai és kollégiumi ellátás
2. kulturális javak és történeti iratoknak a gyűjtése
3. megyei könyvtári szolgáltatások
4. gyermek- és ifjúsági jogok érvényesítése
5. fogyatékos gyermekek oktatása ifjúsági szolgáltatások
6. alapellátást meghaladó egészségügyi szakellátás
7. szakosított szociális szolgáltatások területi összehangolása
8. környezet védelme, a térségi területrendezéssel kapcsolatos feladatok

A központi funkciók típusai

- Munkaerő vonzásközpont
- Kereskedelmi vonzásközpont
- Gazdasági szolgáltatások
- Közigazgatás
- Egészségügy
- Oktatás, kultúra
- Szervezés, irányítás

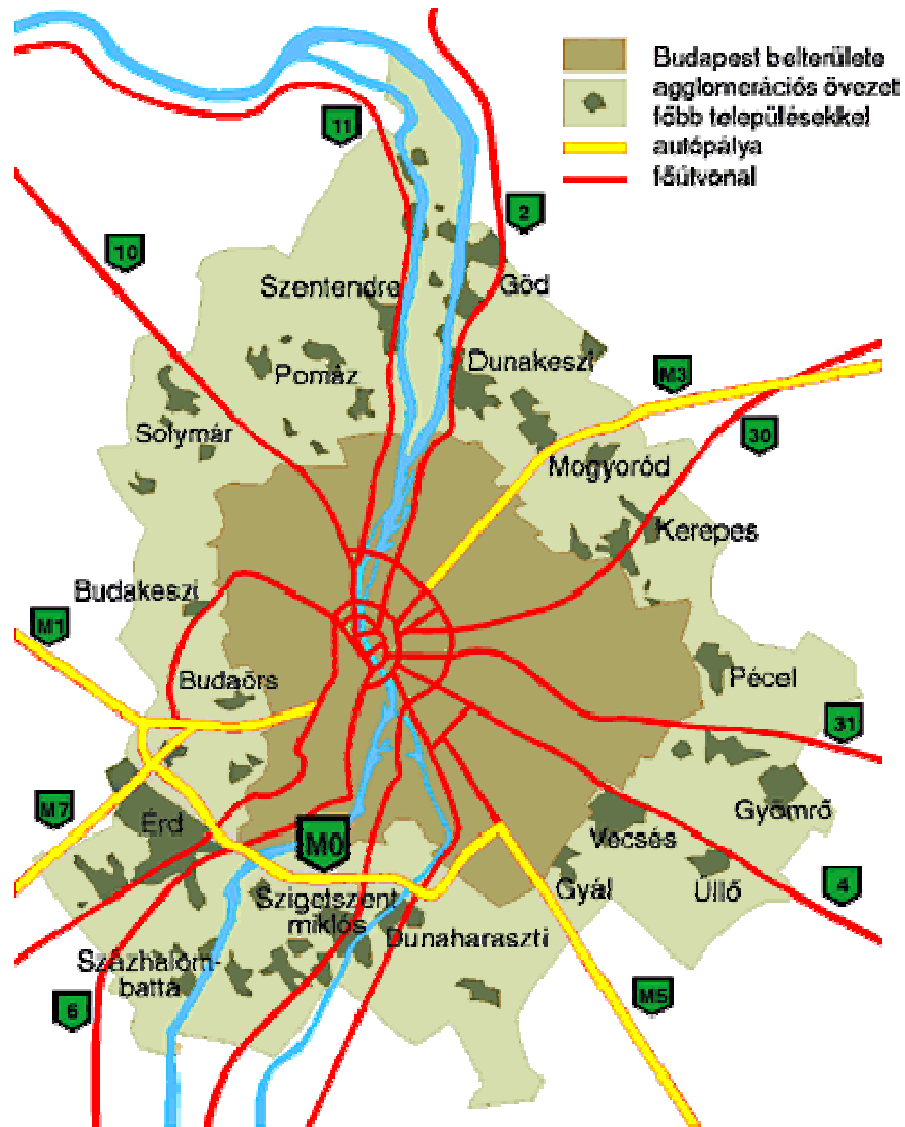

Városi vonzáskörzetek

- Agglomerációs övezet: a központ vonzása abszolút, más központok hatása nem érzékelhető
- Hegemón vonzásöv: a központ hatása uralkodó, de egyes területeken más központok is szerepet játszhatnak
- Domináns vonzásöv: más központok hatása is érvényesül, de a kapcsolatteremtések relatív többsége az elsődleges központra esik
- Átmenti vonzásöv: egyszerre több egyenrangú központ vonzása érvényesül

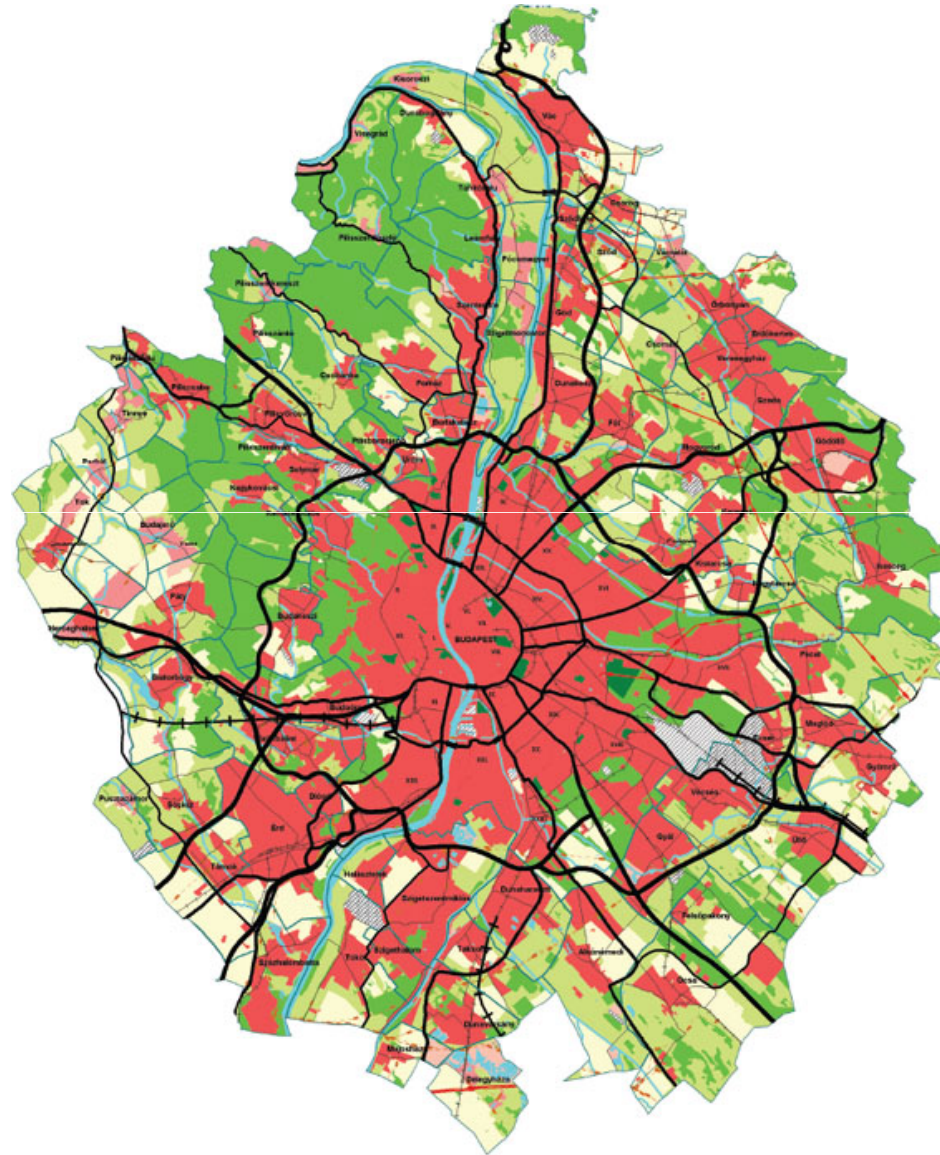

Budapest - agglomerációs övezet

Budapest – hegemon vonzásöv

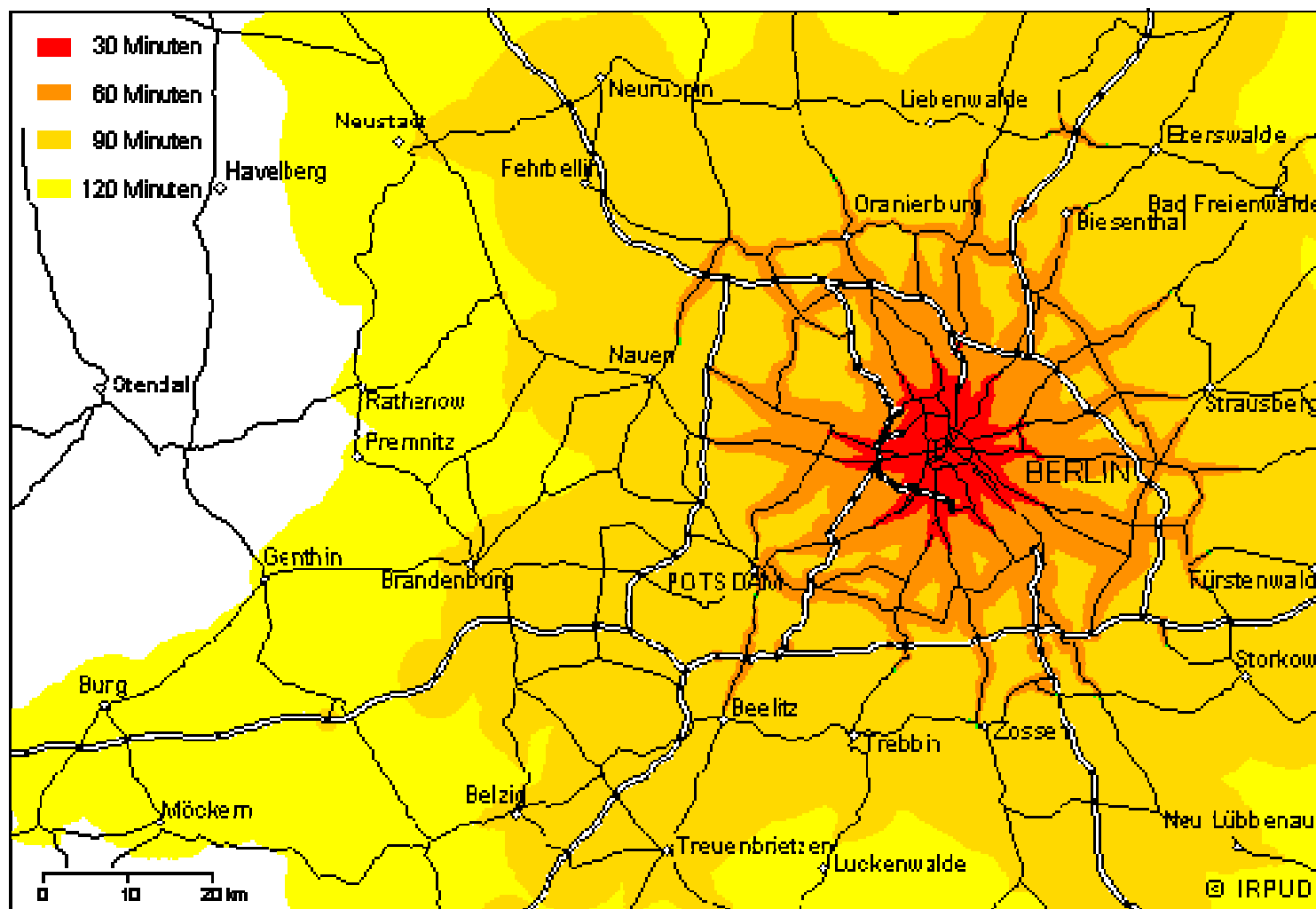

A vonzáskörzet nagysága

- A központ mérete
- A közlekedési hálózat minősége
- A környék településhálózata
- Jövedelemszint

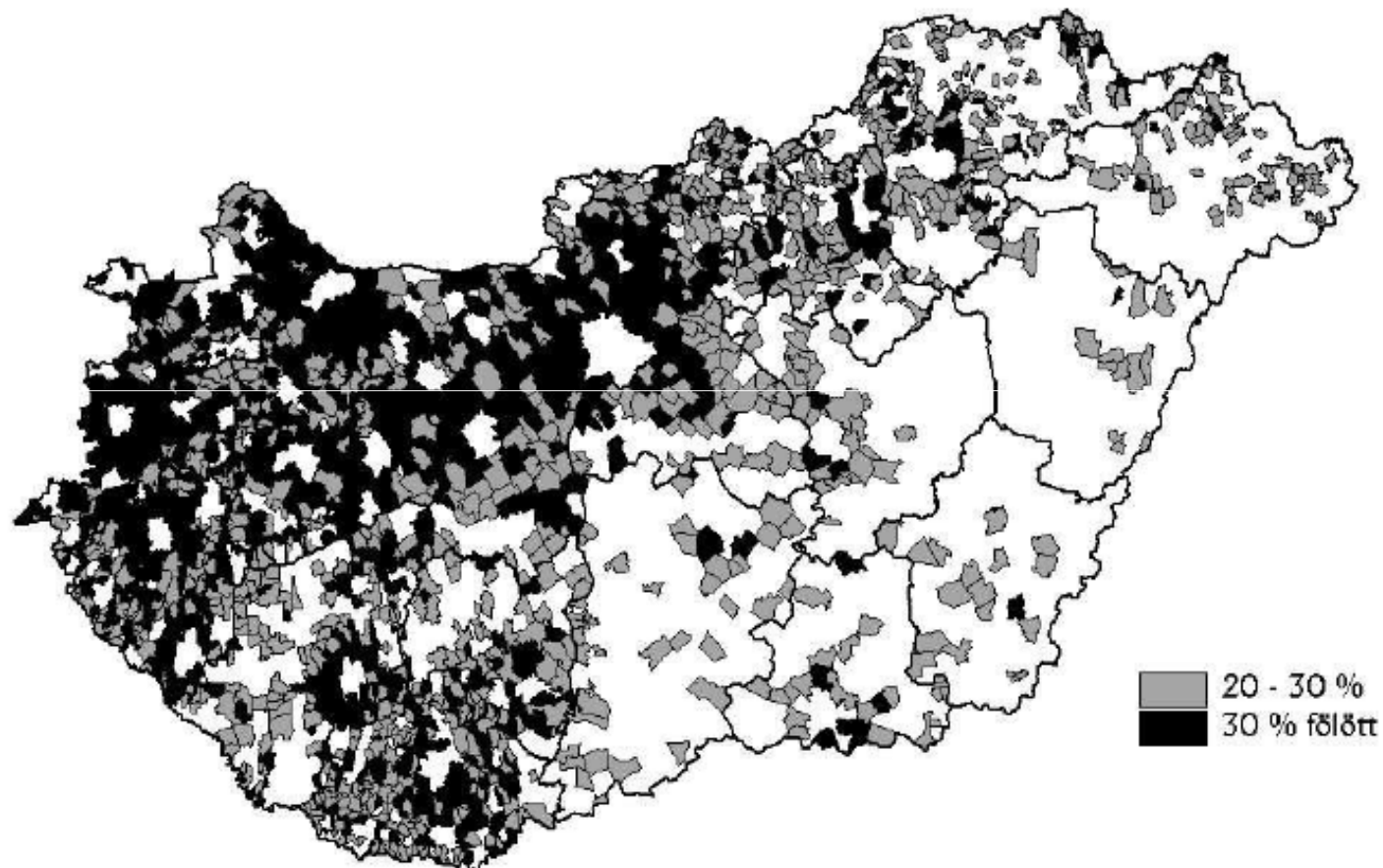
Közlekedési hálózat és elérhetőség

Településméret és jövedelemszint

Napi ingázó aktív keresők és tanulók aránya (2001)

Vonzáskörzet-elméletek – Christaller (1933)

- a központok hierarchiája egy ideális térben
- eredeti példa: Dél-Németország
- többszintű és többfunkciós központhierarchia

Egyenlő távolságra lévő központok, hatszögmodell

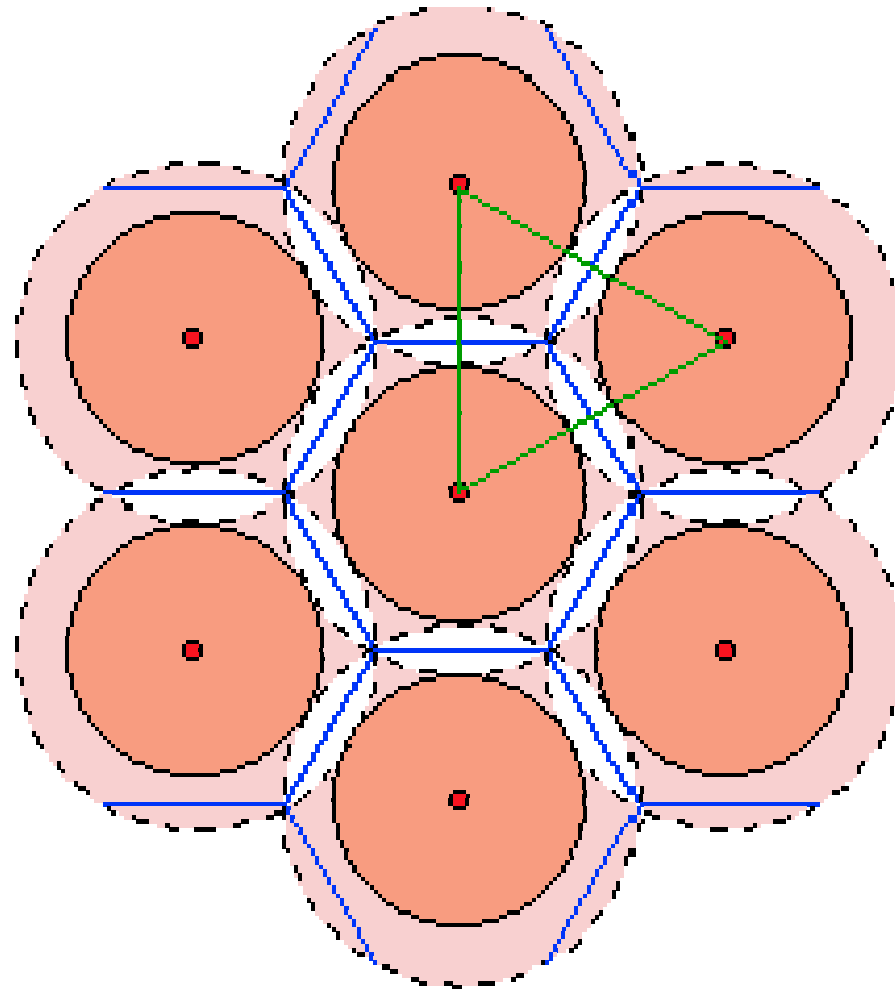

Vonzáskörzet-elméletek – Christaller (1933)

- Domborzatmentes homogén tér
- Egyenletes népességeloszlás
- Az erőforrások eloszlása egyenletes
- A szükségletek, a jövedelem és a vásárlóerő azonos
- Azonos közlekedési lehetőségek
- A közlekedés költségei egyenlő arányban állnak a távolsággal

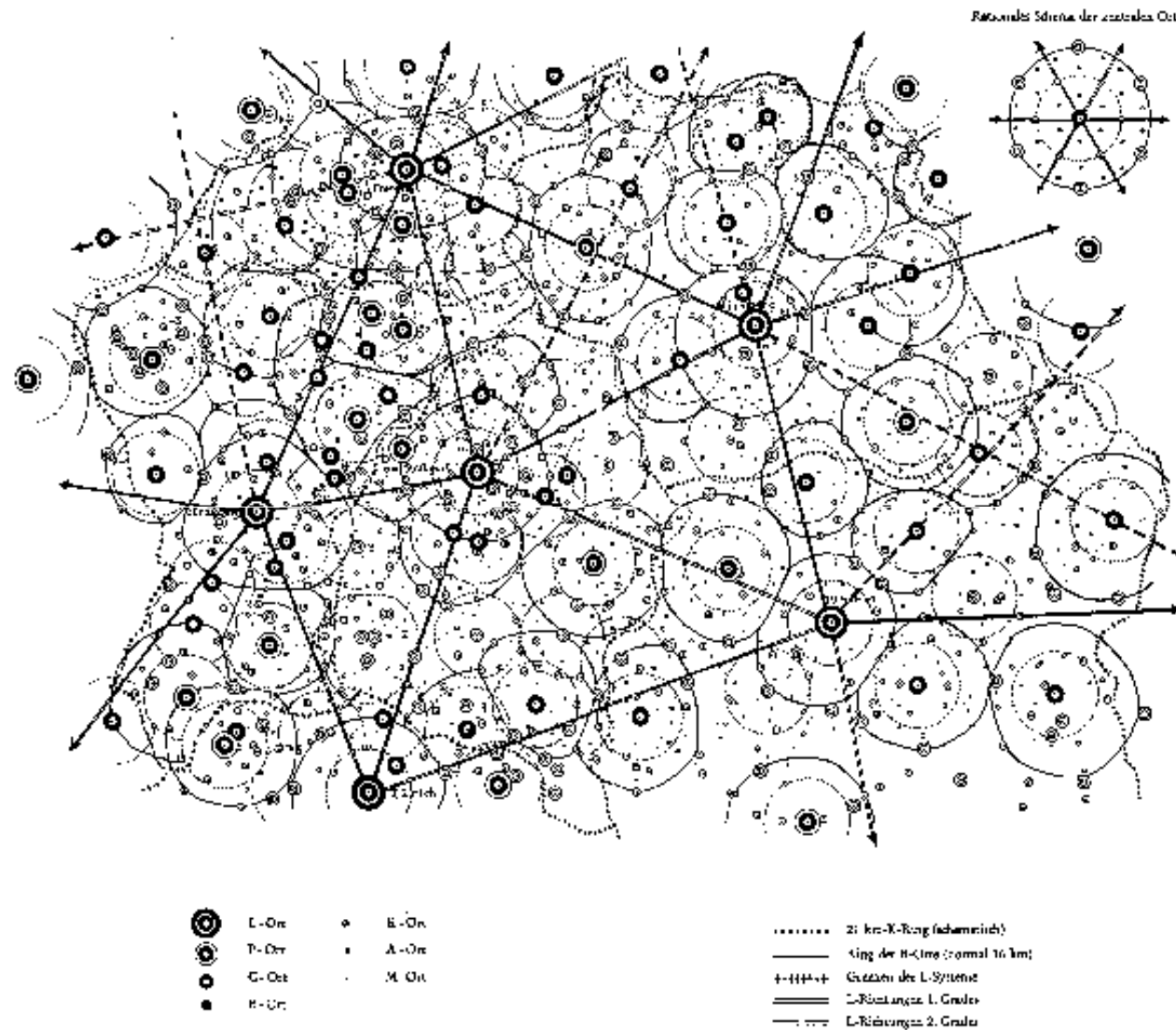

A Christaller-modell

A Christaller-modell

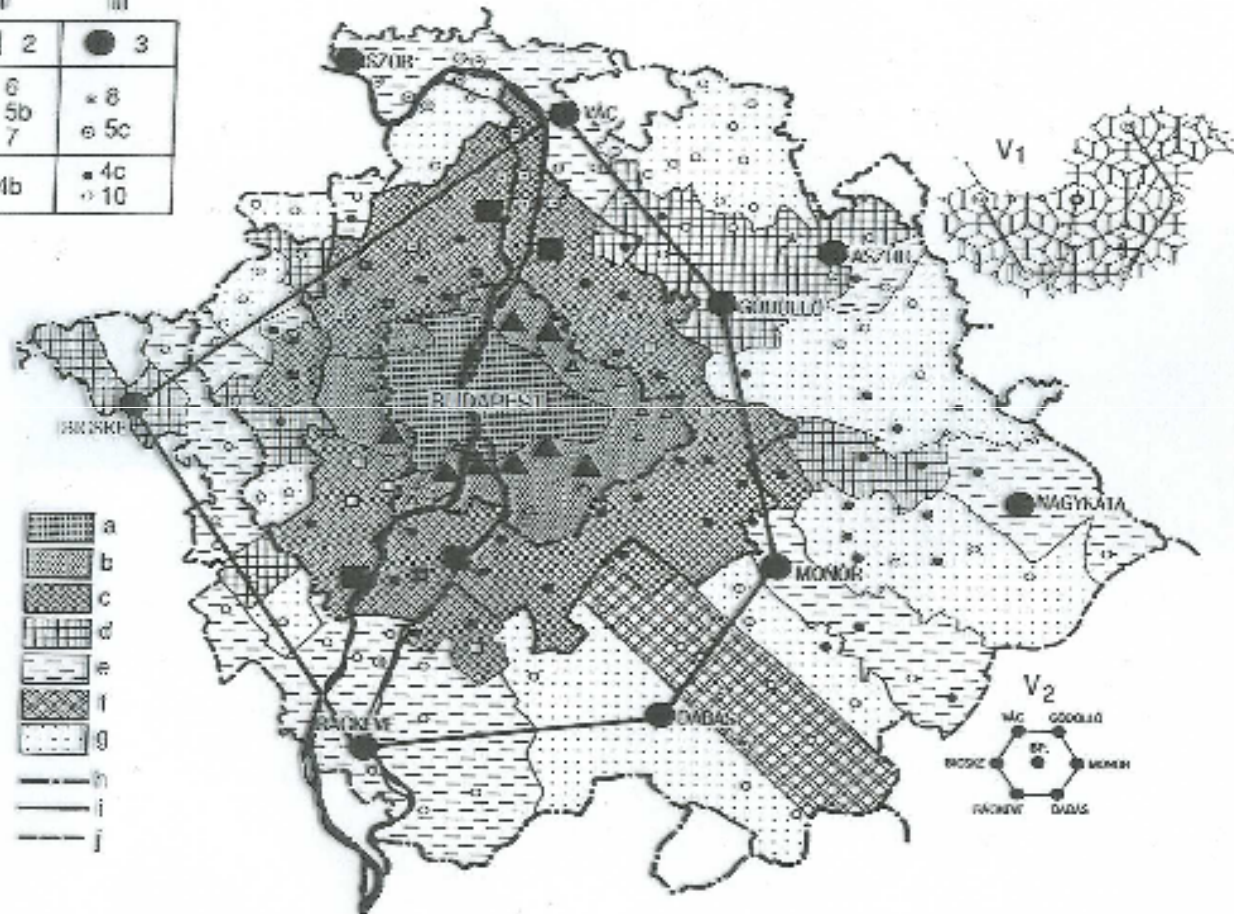

Karte 4
Das System der zentralen Orte in Süddeutschland

A Christaller-modell

	I	II	III
A	▲ 1	■ 2	● 3
B	△ 4a △ 5a	□ 6 □ 5b □ 7	× 8 ○ 5c
C	△ 9	■ 4b	● 4c ○ 10

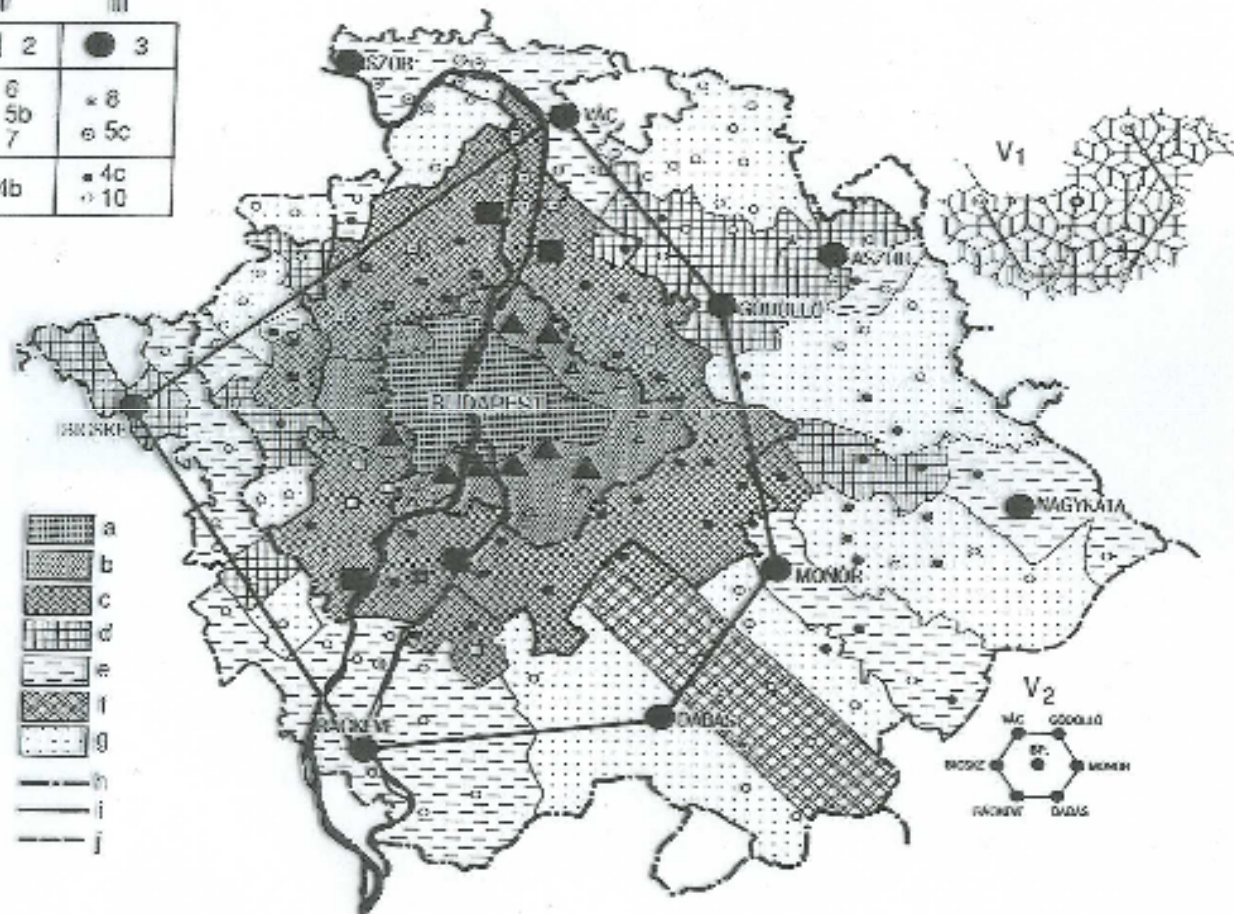
Lösch-modell

- A földrajzi tér mellett létezik a gazdasági tér is
- Figyelembe veszi a piaci kapcsolatok hatásait
- Minden terméktípus ellátási körzete különbözik
- A közlekedés és a szállítás lehetőségei befolyásolják a településhálózat alakulását

A Christaller-modell

	I	II	III
A	▲ 1	■ 2	● 3
B	△ 4a △ 5a	□ 6 □ 5b □ 7	× 8 ○ 5c
C	△ 9	■ 4b	● 4c ○ 10

Lösch-modell

